

Dato: 27.10.2025

Vår ref: 25/06651-2

Deres ref:

Utredning av gravplasstruktur - Larvik kirkelige fellesråd

Larvik kirkelige fellesråd (LKFR) er lokal gravplassmyndighet i Larvik kommune. Dette følger av «lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (gravplassloven)» § 23¹, første ledd, og «kirkeordning for Den norske kirke» § 8 og 17.2.²

Larvik kommunestyre vedtok den 11. desember 2024 å gjennomføre en gjennomgang av gravplass- og kirkestruktur i samarbeid med kirkelig fellesråd:

Fremtidens kirker og gravplasser

Larvik har i dag mange kirker og gravplasser.

Forslag: Sammen med Larvik Kirkelige fellesråd utredes fremtidens kirke og gravplass struktur i Larvik kommune med sikte på redusert økonomisk bidrag til kirkelig fellesråd fra kommunen.

Larvik kirkelige fellesråd består av et medlem valgt fra hvert av de ti menighetsrådene i kommunen, prostens i Larvik oppnevnt som geistlig representant av biskopen og en kommunal representant valgt av kommunestyret.

LKFRs saksbehandling av gravplasstruktur

Vedtaket i kommunestyret er fra fellesrådets side fulgt opp med behandling i fellesrådets omstillingsutvalg, som utarbeidet forslag til ny gravplasstruktur. Resultatet ble lag fram for LKFR i møtet den 22. mai og det ble gjort følgende vedtak:

Larvik kirkelige fellesråd legger omstillingsutvalgets forslag til grunn for videre arbeid med gravplasstruktur. Forslaget oversendes kommunen og sendes på høring til menighetene med svarfrist 30. september, for ny behandling i fellesrådet for vedtak før oversendelse i kommunen. Fellesrådet ber kirkevergen samlokalisere gravplassansatte på Undersbo over tid og med hensyn til nåværende ansatte.

For fellesrådet er dette en svært omfattende og krevende sak, da reduksjon i drift og tilbud på gravplassene erfaringsmessig skaper sterke reaksjoner. Fellesrådet ønsket derfor at menighetsrådene fikk anledning til å uttale seg om gravplasstrukturen før et forslag ble fremmet for kommunestyret.

Forslaget fra omstillingsutvalget ble sendt ut til menighetsrådene. Høringsnotatet og svarene fra menighetsrådene er vedlagt denne saken. Høringsnotatet er her kort oppsummert:

¹ Gravplassloven: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1996-06-07-32>

² Kirkeordning for Dnk: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-03-30-230>

Larvik kirkelige fellesråd (LKFR) utarbeidet et forslag til ny gravplasstruktur i kommunen, i tråd med kommunestyrets vedtak fra desember 2024 om å gjennomgå kirkestruktur og gravplasser. Forslaget ble sendt på høring til menighetsrådene med svarfrist 30. september 2025.

Hovedinnholdet i forslaget var:

- Flere gravplasser ble foreslått omgjort til urnelunder for å redusere ressursbruk og driftskostnader.
- Kistebegravelse var betydelig mer arbeids- og kostnadskrevende enn urnenedsetting (om lag kr 6 400 mot kr 1 800 per grav).
- Det ble foreslått gradvis avvikling av de tre minst brukte gravplassene etter hvert som festeavtaler utløp.

LKFR hadde syv ansatte som drev 16 gravplasser, og bemanning og budsjett var allerede presset. Lavere vedlikeholdsstandard hadde dessuten skapt reaksjoner i media.

Betydelige innsparinger ville kreve nedleggelse av gravplasser, men dette ble vurdert som lite realistisk, da det ville begrense lokal gravferd og skape meget sterke reaksjoner.

Menighetsrådene ble bedt om å gi høringssvar på:

1. Forslaget til ny gravplasstruktur.
2. Eventuelle andre forslag til innsparing i gravplassforvaltningen.

Høringssvar fra menighetsrådene

Kort oppsummert er flertallet av menighetsrådene i Larvik kritiske til forslaget om ny gravplasstruktur. De peker på sterk lokal tilhørighet, tradisjon og liten økonomisk gevinst ved endringene. Enkelte menighetsråd støtter behovet for effektivisering, men ønsker frivillige tiltak som minnelunder, tekniske innsparinger og dialog om kostnader. Det er stor motstand mot nedleggelser av lokale gravferdsfunksjoner.

Endring til urnelund

Ingen av menighetsrådene gir sin støtte til å begrense enkelte gravplasser til urnelunder. Lardal menighetsråd påpeker blant annet at tradisjon, lokal identitet og gravplassene som kulturminner taler sterkt imot å legge en slik begrensning på gravplassene. Det påpekes også at det økonomiske argumentet ikke holder når kommunen via fellesrådet subsidierer deler av kremasjonsavgiften.

Tanum og Kjose menighetsråd påpeker at kistegravlegging står sterkt i bygda og at det gis lite økonomisk innsparing sett opp mot innbyggernes ønsker og følelser.

Hedrum menighetsråd påpeker at lokale ønsker og tilhørighet må tillegges stor vekt og veies opp mot eventuelle innsparinger

LKFR er enige med menighetsrådene som påpeker at den økonomiske innsparingen forsvinner da kommunen via fellesrådet subsidierer deler av kremasjonsavgiften. Kommunen dekker kr. 5 560,- av kr. 10 200,-. De resterende 4 640,- dekkes av pårørende. Det vil være veldig uheldig om kommunenes bidrag faller bort da en høyere kremasjonsavgift trolig vil medføre at færre velger kremasjon som gravferdsform.

Utfasing av gravplass over tid.

Omstillingsutvalget foreslo at tre gravplasser skulle avvikles over tid etter hvert som festeavtalene utløp. Dette var Hem kirkegård, Langestrand øvre gravplass og Berg gamle kirkegård. Konsekvensen vil være størst for Hem, da det på Berg gamle og Langestrand øvre ikke tildeles nye graver. På disse er det kun allerede festede graver som kan benyttes.

Det har kommet særskilt sterke reaksjoner fra Lardal menighetsråd på dette forslaget. Det er også kjent for kirkevergen at det har skapt sterke reaksjoner i lokalmiljøet at dette har blitt fremmet som forslag. Flere menighetsråd påpeker i høringssvarene at de minste gravplassene også vil gi minst innsparing ved en avvikling, da det er mindre areal og få gravlegginger på disse.

En slik avvikling av gravplass vil ta svært lang tid og gravplassen vil være fredet i minst 40 år etter siste gravlegging. I tillegg er Hem kirke og kirkegård automatisk fredet etter kulturminneloven § 4. Ved en avvikling av gravplassdrift vil fellesrådet uansett ha vedlikeholdsansvar for både kirke og gravplass, slik at den reelle innsparingen blir svært lav. LKFR tar høringssvarene til følge og anbefaler videre normal drift av Hem kirkegård

Stenging av gravplasser i Norge

Det er i nyere tid svært uvanlig å stenge gravplasser i Norge. Det er to kjente eksempler de siste 100 årene. Krist kirkegård i Oslo ble nedlagt etter andre verdenskrig og senere gjort om til minnepark³ Fredens bolig gravplass i Bergen hadde siste gravlegging i 1928 og deretter lagt ned 40 år etter, i 1968. Området ble gjort om til park i 1985.⁴

Det er noen eksempler på gravplasser som har fått begrenset bruken til kun urnegraver. Blant disse er Gjerpen kirkegård⁵, Nordstrand kirkegård⁶ og Sandnes gravlund⁷. Felles for disse er stenging for kistegravlegging kommer av uheldige grunnforhold som gir dårlig eller ingen omdanning av kister.

³ Oslo kommune: <https://www.oslo.kommune.no/natur-kultur-og-fritid/gravplasser-og-kremasjoner/vare-gravplasser/krist-kirkegard/>

⁴ Bergen kommune: <https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/tema/badevann-og-parker/parker-og-byrom/bergenhus/fredens-bolig>

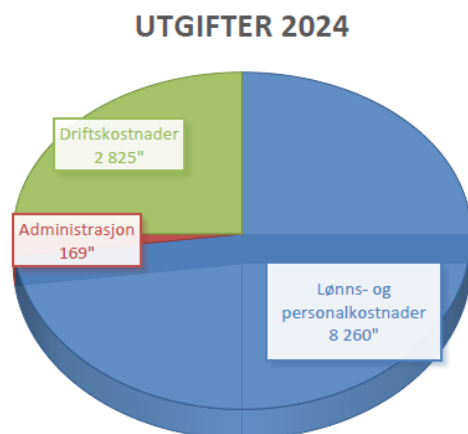
⁵ Varden: <https://www.varden.no/nyheter/i/RrWAB5/maa-gi-tung-beskjed-den-gravplassen-har-bare-plass-til-urner>

⁶ Vårt Oslo: <https://www.vartoslo.no/bekkelaget-kirkegard-bydel-nordstrand-gamle-aker-kirkegard/pa-den-kirkegarden-kan-du-ikke-lenger-gravlegges-i-kiste/591054>

⁷ Sandnes kommune: <https://www.yumpu.com/no/document/read/30866187/gravlundsmelding-sandnes-kommune>

Økonomiske forutsetninger

Kostnadene i gravplassforvaltningen er i stor grad knyttet til ansatte. De direkte utgiftene til gravplass i 2024 fordelte seg slik:

Dette viser at 73,4 % av kostnadene til gravplassforvaltningen går til personalutgifter. I tillegg vil en del av kirkevergens administrasjon ved kirkeverge, økonomisjef og førstelinjetjeneste ha en betydelig del av arbeidet knyttet til gravplassforvaltning.

Det er nå syv faste ansatte som jobber ute på gravplassene. Disse skal utføre all gravlegging, stell og vedlikehold på 16 gravplasser. Kirkevergens vurdering er at forvaltningen er kraftig presset på tid og at det må gjøres harde prioriteringer på vedlikehold av grøntområdene. I gjeldende lovverk for gravplass, gravplassloven § 3 og gravplassforskriften § 1, fremheves det at gravplassen skal forvaltes og holdes i hevd med den orden og verdighet dens egenart tilsier.⁸

Med de muligheter LKFR har i dag innenfor nåværende budsjettramme og bemanning er det kirkevergens vurdering at forvaltningen kan klare å oppfylle kravene fra lovverket, men det er veldig sårbart med tanke på uforutsette hendelser og sykefravær. Dette har også kommet til syne gjennom flere oppslag i Østlands-Posten i 2025, med reaksjoner på lavere standard på gravplassene.⁹ Fremfor ytterligere reduksjon, burde det i vekstsesongen vært tilført én til to sesongarbeidere for å sikre en god standard på gravplassene.

LKFRs konklusjon for gravplasstruktur i Larvik kommune.

Kommunestyret ba kirkelig fellesråd utrede gravplasstruktur i Larvik kommune med sikte på å redusere økonomisk bidrag til fellesrådet fra kommunen. LKFRs konklusjon er at endringer på gravplasstruktur i form av begrenset bruk eller stenging, ikke er en akseptabel løsning for å redusere kommunens økonomiske overføring til fellesrådet.

Det vil være svært krevende å eventuelt stenge gravplasser for videre gravlegging. Det er tradisjon i Norge at det finnes en gravplass i hver bygd, og Larvik kommune er slik sammensatt at det medfølger mange gravplasser og kirker. Innbyggernes forventning om å gravlegge sine kjære der de bor står svært sterkt. En omlegging av utvalgte gravplasser til urnelund vurderes heller ikke som hensiktsmessig av økonomiske årsaker. Selv om det i utgangspunktet er langt

⁸ Gravplassloven: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1996-06-07-32>

Gravplassforskriften: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1997-01-10-16>

⁹ Østlands Posten: <https://www.op.no/resultatet-skaper-reaksjoner-uverdigg/s/5-36-1789864>
<https://www.op.no/parorende-reagerer-pa-en-anonym-minnelund-som-ikke-er-stelt/s/5-36-1806166>

rimeligere med urnenedsettelse fremfor kistegravlegging, vil kremasjonsavgiften utjevne dette og gjøre kostnaden tilnærmet lik.

Utfasing av gravplass kan skje på Langestrand øvre og Berg gamle kirkegård. Men dette er i hovedsak pga. grunnforhold og fordi det begge steder er annen gravplass i umiddelbar nærhet. Dette vil uansett ikke gi særlig økonomisk innsparing da gravplassen er fredet i 40 år etter siste gravlegging og må vedlikeholdes i perioden. For å oppnå en reell økonomisk innsparing måtte det vært lagt ned ett betydelig antall gravplasser slik at grunnbemanningen kan reduseres. Dette fremstår som et helt urealistisk alternativ og ikke gjennomførbart.

Det vurderes til å ikke være rom for ytterligere kutt til gravplassdrift uten at det medfører at standard på grøntvedlikehold faller under akseptabelt nivå. Eventuelle økonomiske innsparinger, som kan hentes i effektivisering av drift eller økte inntekter i form av festeavgift, bør gå til heving av standarden og styrking av administrative rutiner. Sommeren 2025 viser at det er en klar forventning blant innbyggerne at gravplassene i kommunen holdes med høy standard og verdighet på grøntområdene.

For Larvik kirkelige fellesråd

Jan Einar Bjerke Hals
Kirkeverge i Larvik

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:
~ 25_05343-4 Høringsnotat gravplasstruktur i Larvik kommune, revidert 15.08.25
314368_3_1
Høringssvar menighetsråd samlet
Forslag til gravplasstruktur LKFR omstillingsutvalg